

Regler skal erlægges i Slutningen af Aaret, forinden det under normale Forhold kan bortfalges, vilde Eiendeeieren ikke faae en fuld Lønde Korn uden Opmaal, men det har ikke været Meningen at give ham mere end den fulde Lønde Korn, og hvis man derfor i Vederlag giver ham mere end Værdien af denne, giver man Opmaalsretten en større økonomisk Betydning, end der kan antages at være tilfattet med denne Ret. Disse modsatte Paastande staa overfor hinanden, og de udtales, som jeg bemærkede, af høist kompetente Autoriteter. Det vil vides, at meget ansete Retskyndige i det andet Thing med Bestemthed have udtalt sig for den første Mening. Den ærede Indenrigsminister synes i de Udtalelser, jeg i det Mindste har haat Leilighed til at se fra hans Side i denne Sag, at slutte sig til denne Opfattelse. Men for den anden Mening kan der i Virkeligheden ogsaa anføres vægtige Stemmer. Det er naturligt fra mit Standpunkt, at jeg i saa Henseende først og fremmest nævner Navnet Anders Sandøe Ørsted. Ørsted har i Landsthinget i 1850 udtalt sig saaledes: „Hvor Betaling skal ydes i Penge efter Kapitelstarten paa Korn, forekommer det mig ikke, at der kan være Spørgsmaal om noget Opmaal.“ Ørdsføreren i den Sag, som den Gang var under Forhandling, hvis jeg ikke hukker feil, daværende Overretsprøfurator Dahl, udtalte sig i ganske lignende Retning. Han bemærkede, at det var Udvalget bekendt, at der har været mange Tilfælde, hvor det, naar Kornet betales efter Kapitelstart, er blevet forlangt, at der skulde betales aparte for dette Opmaal, hvad der efter hans, Ørdsføreren, Mening kun kan være Tale om, naar Kornet leveres in natura. Hans Udtalelser gaa altsaa ud paa, at, naar Kornet betales efter Kapitelstart, er der ikke Spørgsmaal om Opmaal. Disse Udtalelser fremkom under den Forhandling, der gik forud for Loven af 14de April 1852 § 3, hvori det jo bestemtes, at det i Forordningen af 10de Januar 1698 bestemte Opmaal i Fremtiden ikke skulde kunne vedtages eller paalægges i Foreninger eller Kjendelser. I det Lovudkast, som Kirke- og Undervisningsministeren i 1860 forelagde Landsthinget om Bestemmelser med Hensyn til Præsternes Lønning, stod der i den tredie Paragraf: „Hvor den de geistlige Embeder tillagte Liende er fassat til Ydelse i Korn, bliver denne Ydelse iberegnet Opmaal at erlægge i Penge efter hvert Aars Kapitelstart.“ Men det i Landsthinget nedsatte Udvalg foreslog, at disse Ord „iberegnet Opmaal“ skulde udgaa. Det hedder i Udvalgets Betænkning: „Opmaalet slutter sig nemlig ene til Ydelsen in natura som det, der skal høde paa Sædens Svind. Det, der er den egentlige Ydelse, og som skal omsættes i Penge, er en almindelig Lønde godt og forsvaret Korn.“ Den daværende Kultusminister gik ind paa at udelade disse Ord: „iberegnet Opmaalet“, og ved Afstemningen vedtog Landsthinget med 34 Stemmer

mod 8, at disse Ord skulde udgaa. Jeg skal tilføje, at af andre Grunde forkastedes iøvrigt denne Paragraf, der var ændret ved denne Afstemning. — Fremdeles har Kirke- og Undervisningsministeriet i en Skrivelse af 20de Marts 1865, der findes i den saatalte geistlige Reskriptsamling, ligeledes udtalt sig for, at, naar Liendefornet skal betales efter Kapitelstarten, er der formentlig ikke Tale om Opmaal. Det kunde jo imidlertid være, at det Synspunkt, der hentes fra Indsvinding eller fra andre saadanne Omstændigheder, der staa i Forbindelse med Ydelse in natura, kunde være ganske ubegrundet, og at som en Følge deraf den hele Betragtningssaaade, at denne Berettigelse staaar i et eiendommeligt, accessorisk Forhold til Ydelsen in natura var ubegrundet. Det er ogsaa blevet udtalt i det andet Thing. Jeg maa imidlertid tilføje, at jeg ikke har kunnet vinde den Overbevisning ved de Undersøgelser, som jeg har anstillet derom, men jeg skal villig indrømme, at disse Undersøgelser heller ikke paa nogen Maade kunne siges at have haft en mere udtømmende Karakter. Det er, som bekendt, i Forordningen af 10de Januar 1698, 4de Kapitel, § 9, at man i Almindelighed søger Gjæmmel for Opmaalsretten med Hensyn til Lienden. Denne Bestemmelse er en Gjentagelse af den overordentlig vigtige Forordning af 1ste Mai 1683, som var den, der indførte, hvad man kan kalde de rationelle Maal i Stedet for de mere eller mindre tilfældige Maal, som man tidligere havde. Det bestemmes i denne Forordning af 1683, at alt det Korn, der maales i Lønne eller Skjæppe, skal maales med strøget Maal og ikke med Top eller skuddes i Lønden; men saa spies den Bestemmelse til, der er gjentagen i Forordningen af 10de Januar 1698, at, naar Rug, Byg og forskjellige andre nævnte Kornsorter ydes i Landgilde og Liende, skal der paa hver Lønne for Toppen erlægges Opmaal af et Fjerdingkar for de andre Kornsorter og 1½ Fjerdingkar for Havre. Det fremgaar jo tilstrækkelig tydelig af disse Bestemmelser, at der efter den tidligere gjældende Ret har været en Berettigelse til at tage Topmaal; det fremhæves jo netop, at Opmaal skal ydes i Stedet for Toppen. Det fremgaar ogsaa af andre Data, at der, forinden disse Forordninger udkom, bestod en Berettigelse til ved Landgilde og Liende at tage Topmaal. Jeg kan i den Henseende nævne en Forordning af Frederik den 3die af 15de Juli 1651, som udtaler dette, at for at udgaa Ubillighed ved Maallet, skal vedkommende Sælger eller Kjøber, jeg hukker ikke hvilken, kunne sørge, og at Intet skal topmaales af Rug eller Byg uden Pundetønden eller Pundeskjæppen, naar Landgilde erlægges i Sjælland, Skaane, Fyn og Smaalønden. Saa vidt jeg har kunnet se, er dette at forstaa saaledes: Ved Pund forståedes et Quantum Korn eller et Kornmaal, som igjen bestod af et større eller mindre Antal Lønner. Lønden eller Pund-